

Insekticidy a ochrana včel v lesním hospodářství – stručný výtah

V souvislosti se zaváděním certifikačních systémů do lesního hospodaření a zemědělství, se množí dotazy ve věci používání POR, zejména insekticidů, ve vztahu k ochraně včelstev.

Uvedenou problematiku řeší „Zákon o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů 326/2014 Sb. ve znění předpisů pozdějších a Vyhláška o ochraně včel, zvěře, vodních organismů a dalších necílových organismů při použití přípravků na ochranu rostlin 327/2012 Sb.“ Tato vyhláška mimo jiné stanoví podrobnosti k ochraně včel při použití přípravků na ochranu rostlin.

Tabulka 1 – Přehled nejpoužívanějších insekticidů v lesním hospodářství a barvivo

Název

Účinná látka

Riziko pro včely

Ostatní

Fury 10 EW

Zeta-cypermethrin 100 g/l

Bez označení

PEFC nemožné použít

Vaztak Aktive

Alfa-cypermethrin 50 g/l

Nebezpečný pro včely

Vazta LES

Alfa-cypermethrin 15 g/l

Bez označení

Není na trhu

Alfametrin ME

Alfa-cypermethrin 50 g/l

Nebezpečný pro včely

Forester

Cypermethrin 100 g/l

Zvláště nebezpečné pro včely

Scolycid C

Barvivo 2%

Bez označení

V tabulce je přehled údajů z registru POR a další důležité informace.

Předkládáme vám, pro praktické použití, stručný výtah z platných předpisů při používání POR / insekticidů / ve vztahu k ochraně včelstev v lesním hospodářství a zemědělství

§ 51

Ochrana včel, zvěře, vodních organismů a dalších necílových organismů při používání přípravků

(1) Fyzická nebo právnická osoba, která při podnikání používá přípravky ve venkovním prostředí, nesmí aplikovat přípravky, které jsou podle povolení označeny jako

a) nebezpečné nebo zvláště nebezpečné pro včely, pokud před aplikací nepostupuje v souladu s odstavcem 2; toto ustanovení se vztahuje i na aplikaci jiných přípravků a látek, jejichž použití je pro včely nebezpečné,

(2) Před aplikací přípravků uvedených v odstavci 1 je nutno

a) zjistit u místně příslušných obecních úřadů informace k umístění stanovišť včelstev v dosahu alespoň 5 km od hranice pozemku, na němž má být aplikace provedena, a minimálně 48 hodin před provedením aplikace oznámit dotčeným chovatelům včel a místně příslušným obecním úřadům aplikaci přípravku,

(3) Chovatel včel je povinen oznámit podle prováděcího právního předpisu místně příslušnému obecnímu úřadu údaje k umístění trvalých a přechodných stanovišť včelstev.

(4) Zjistí-li chovatel včel, že došlo k úhynu včel, nebo zjistí-li uživatel honitby nebo osoba, jíž přísluší výkon rybářského práva, že došlo k úhynu zvěře nebo ryb v důsledku použití přípravku, oznámí to neprodleně krajské veterinární správě. Krajská veterinární správa v součinnosti s rostlinolékařskou správou provede místní šetření; má-li pochybnosti o příčině úhynu v souvislosti s použitím přípravku, zajistí odběr vzorků způsobem stanoveným prováděcím právním předpisem, jejich vyšetření odborným ústavem a informování chovatele včel nebo uživatele honitby nebo osoby, jíž přísluší výkon rybářského práva, o výsledku tohoto vyšetření. Záznam o výsledku místního šetření a výsledek vyšetření vzorků poskytne též rostlinolékařské správě a chovatelům včel, popřípadě uživateli honitby nebo osobě, jíž přísluší výkon rybářského práva, pokud jsou tyto osoby důsledky použití přípravků dotčeny.

(5) Ustanovením odstavce 4 nejsou dotčena práva na uplatnění nároků na náhradu škody podle obecných právních předpisů.

(6) Obecní úřad poskytne na vyžádání příslušné údaje podle odstavce 2 písm. a) a odstavce 3 ošetřovatelům porostů a chovatelům včel.

- (7) Prováděcí právní předpis stanoví
- a) další případy a okolnosti, kdy je nutná ochrana včel podle odstavce 1 písm. a),
 - b) náležitosti oznámení podle odstavce 1 písm. b),
 - c) náležitosti oznámení podle odstavce 2 a 3,
 - d) podrobnosti k ochraně včel, zvěře a některých dalších necílových organismů při požití přípravků.
 - e)

Výtah z vyhlášky vztahující se zejména k ochraně včel v lesním hospodářství:

§ 2

- a) porostem navštěvovaným včelami

1. lesní porost se stromy a keři lesních dřevin, které kvetou, nebo se na nich vyskytuje medovice nebo mimokvětní nektar,

2. porost na pozemku ve venkovním prostředí mimo pozemek s lesním porostem, na jehož jednom čtverečním metru jsou v době ošetření průměrně více než dvě kvetoucí rostliny, včetně kvetoucích plevelů, navštěvované včelami,

- b) medovicí sladká tekutina, kterou vylučují na povrchu rostlin některé druhy hmyzu a cizopasných hub

c) mimokvětním nektarem sladká tekutina, kterou vylučují některé rostliny na řapících listů, na listech nebo palistech,

§ 3

Přípravek, který je podle rozhodnutí o jeho povolení označen jako **zvlášť nebezpečný pro**

včely, nesmí být aplikován:

a) na porost navštěvovaný včelami,

b) na stromy a keře v květu, při výskytu medovice nebo mimokvětního nektaru, které navštěvují včely (dále jen „stromy a keře navštěvované včelami“).

§ 4

Přípravek, který je podle rozhodnutí o jeho povolení označen jako **nebezpečný pro včely**, smí být aplikován na porost navštěvovaný včelami pouze po ukončení denního letu včel, a to nejpozději do dvacáté třetí hodiny příslušného dne.

§ 5

(1) Přípravek, který je podle rozhodnutí o jeho povolení označen jako **zvlášť nebezpečný pro včely**,
nebo přípravek,
který je podle rozhodnutí o jeho povolení označen jako **nebezpečný pro včely**
, může být v době, kdy včely létají, aplikován jen v takové vzdálenosti od

- a) porostů navštěvovaných včelami,
- b) stromů a keřů navštěvovaných včelami,
- c) kvetoucích stromů a keřů,
- d) části stromů s výskytem medovice nebo mimokvětního nektaru a
- e) stanoviště včelstev, která s ohledem na způsob aplikace přípravku, použitý mechanizační prostředek a sílu a směr větru zaručuje, že aplikovaný přípravek na ně nedopadne.

(2) Je-li přípravek, který je podle rozhodnutí o jeho povolení označen jako nebezpečný pro včely, použit ve směsi s jiným přípravkem, dalším prostředkem nebo hnojivem, uplatňují se při aplikaci opatření jako při použití přípravku zvlášť nebezpečného pro včely. Jsou-li ve směsi použity pouze přípravky nebo další prostředky, které nejsou podle rozhodnutí o povolení označeny jako nebezpečné ani zvlášť nebezpečné pro včely nebo hnojiva, uplatňují se při

aplikaci opatření jako při použití přípravku nebezpečného pro včely, s výjimkou oznamovací povinnosti podle § 51 odst. 2 písm. a) zákona.

(3) Opatření podle odstavce 2 se nepoužije, je-li aplikace přípravku spolu s jiným přípravkem, dalším prostředkem nebo hnojivem uvedena na obalu přípravku a není-li na obalu současně uvedeno, že směs nebyla posouzena rostlinolékařskou správou.

(4) Hrozí-li nebezpečí zasažení porostů navštěvovaných včelami, létajících včel nebo stanovišť včelstev při aplikaci biocidních přípravků nebo látek používaných podle jiného právního předpisu, kdy tyto prostředky nebo látky mohou včelám škodit, jde o okolnosti, za nichž použití těchto prostředků nebo látek je nebezpečné

Oznamovací povinnost a použití insekticidů a barviv v LH

Přípravek FURY 10 EW není zařazen z hlediska toxicity pro včely, přesto je vyloučen pro použití v lesích certifikovaných systémem PEFC nebo FSC. V ostatních lesích není jeho aplikace omezena.

Použití dalších POR v certifikovaných systémech je uvedeno v „ Integrované ochraně pro lesní hospodářství „ na straně 136 a 137 / Zahradník, Zahradníková /.

Použití přípravků Fury 10 EW a Vaztak LES / z důvodu zařazení / není nutné oznamovat včelařům ani obcím. Přípravek Vaztak LES v současné době však není dostupný na trhu.

Oznamovací povinnost včelařům a obcím nastává, pokud použijeme přípravek Vaztak Aktive, Alfametrin ME a Forester, a dalších, v okruhu do 5km od místa aplikace.

Oznámení se týká všech přípravků, které jsou klasifikovány pro včely jako nebezpečné nebo zvláště nebezpečné.

Oznámení je nutné podat minimálně 48 před aplikací a to příslušnému obecnímu úřadu a místním chovatelům včel. Kontakty na chovatele včel jsou, dle zákona, dostupné na příslušném obecnímu úřadu.

Při asanaci kůrovcového dříví, které se provádíme na skládkách, kde úlet nezasáhne okolní porost, není hodnocen jako porost navštěvovaný včelami. Pokud provádíme asanaci přímo v lesním porostu nebo volně v terénu, je nutná předběžná prohlídka / rekognoskace / zda úlet nezasáhne porost, který je navštěvován včelami.

Při ošetření kultur proti klikorohu borovému provádíme zpravidla bodovou aplikaci přímo na sazenice. Pokud úlet nezasáhne porost navštěvovaný včelami, lze aplikaci provádět.

Před použitím jakéhokoliv přípravku, je nutné v registru POR, přihlídnout k zařazení předmětného POR z hlediska všech možných rizik / včely, voda zvěř, člověk atp. /

Pokud použijeme při aplikaci přípravků spolu s barvivem, zařazení této směsi z pohledu rizika pro včely, se vždy o jeden stupeň zhoršuje. Pokud tedy při aplikaci použijeme směs insekticidu a barviva, přestože oba nejsou pro včely nebezpečné, tato je směs vždy pro včely nebezpečná. Pokud použijeme směs přípravků, které jsou pro včely nebezpečné a přípravek bez označení, je tato směs vždy pro včely zvláště nebezpečná.

Tabulka 2 – Přehled nutnosti oznámení a možnosti i aplikace na porost navštěvovaný včelami

Název

Nutnost oznámit aplikaci

1)*

2)*

3)*

4)*

Fury 10 EW

NE

ANO

ANO

ANO

NE

Vaztak Aktive

ANO

NE

ANO

NE

NE

Vazta LES

NE

ANO

ANO

ANO

NE

Alfametrin ME

ANO

NE

ANO

NE

NE

Forester

ANO

NE

NE

NE

NE

*Podmínky aplikace na porost navštěvovaný včelami:

- 1) Možnost aplikace na porost navštěvovaný včelami kdykoliv
- 2) Možnost aplikace na porost navštěvovaný včelami po ukončení denního letu včel nejpozději však do 23 hod téhož dne.
- 3) Možnost aplikace ve směsi s přípravkem Scolycid C na porost navštěvovaný včelami po ukončení denního letu včel nejpozději však do 23 hod téhož dne.
- 4) Možnost aplikace ve směsi s přípravkem Scolycid C na porost navštěvovaný včelami

Zpracováno pro potřebu lesnické praxe.

Zpracovali: Ing. Hubert Plaček

Ing. František Polívka

MERCATA LES s.r.o., Třebíč